

Etické a právní aspekty při poskytování orgánové podpory gravidní ženě s prokázanou mozkovou smrtí

Mgr. Moravčík Branislav, MBA., KARIM FN Brno

CSARIM Brno 2022

Kazuistika FN Brno

- Žena nalezena v ranních hodinách v bezvědomí manželem, který se vracel z noční služby
- Manželem uvedena do zotavovací polohy a přivolaná RZS zajistila DC - ETK, UPV a letecky transportovala na OUP FN Brno
- CT – DG. objemné intrakraniální krvácení temporálně vlevo, edém mozku dle NCH prognóza infaustní
- BAEP – dg mozková smrt, areflexie nad C1, apnoický test neproveden s ohledem na graviditu
- Gravidita 16tt, plod přes vážný stav pac. vitální, pohyby fyziologické, průtoky pupečních cév normální, placenta funkční
- Po 117 dnech byla v týdnu 34+ 3 ukončena gravidita císařským řezem vybaven plod ženského pohlaví, 2130g/42 cm, Apgar score 10/10/10

Otázky a odpovědi

Je snaha podporovat vitální funkce u diagnostikované smrti mozku neetická a marná ?

Otázka dárcovství orgánů - přerušení těhotenství?

Jaká bude viabilita plodu a v jakém časovém horizontu ?

Je potřeba vzít v úvahu kombinaci mozkové smrti a těhotenství

Udělat si review dostupné literatury

Seznámit se s platnou legislativou

Poté můžeme kvalifikovaně rozhodnout

Právní problematika UPT v ČR

Zákon č.66/1986 Sb. o umělém přerušení těhotenství

Prováděcí vyhláška č.75/1986 Sb.

- a) na přání ženy do 12.týdne při absenci zdravotních kontraindikací
- b) ze zdravotních důvodů při ohrožení zdraví a života ženy nebo zdravého vývoje plodu, či je-li plod geneticky vadný (do 12.týdne)
- c) ze zdravotních důvodů po 12.týdnu jen je-li ohrožen život ženy či je plod prokazatelně těžce poškozen či neschopen života (bez časového omezení)
- d) vždy vyžadován souhlas ženy

Právní problematika UPT v ČR

Trestní zákon 227-229

- a) Za nedovolené přerušení těhotenství je považováno i úmyslné usmrcení plodu bez souhlasu těhotné ženy
- b) § 159 Nedovolené přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy
- c) Kdo bez souhlasu těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

Etické otázky

V případech smrti mozku matky vyvstávají různé aspekty etických a otázek, například :

1. Lze považovat tělo matky kadaverický inkubátor ???
2. Matka jako dárce orgánů a plod jako příjemce ???
3. „Možné“ poškození plodu během somatické podpory matky ?

Etické aspekty

- Někteří odborníci se domnívají, že není eticky přijatelné udržovat tělo matky po BD (brain death) a používat jej jako „plodový kontejner“
- Rozhodnutí by nemělo být jednoduše přijato, ale na základě multidisciplinárního přístupu, musí být projednáno s rodinou a taktéž na úrovni etické komise nemocnice
- Má-li být matka považována za „kadaverický inkubátor“ bez autonomních práv, měla by legálně převažovat práva plodu – právo na život
- Dalším argumentem může být, že prodloužená somatická podpora sama o sobě je ve skutečnosti dárcovství orgánů u plodu jako příjemce.
- V případě, pokud matka dříve naznačila přání darovat její orgány, bylo by vhodné pokračovat s rozšířenou somatickou podporou. (platí pro opting in program dárcovství orgánů)

Etické aspekty

- Pokud z prodloužení života matky může mít plod benefit ve smyslu narození zdravého dítěte pak může být tento postup být shledán etickým. Důraz na gestační věk dítěte, minimálně po 24. nebo spíše 28. týdnu (1986)
- Třeba zvážit vztah autonomie matky a její právo na důstojnou smrt – FIGO comitee - respekt primárně k právům primárního pacienta tzn. ženy.
- Vliv schopnosti matky rozpoznat těhotenství. Matka je zodpovědná za zdravý vývoj plodu, v situaci mozkové smrti není schopna dále tento vývoj rozpoznat a zajistit a nemá dále morální zodpovědnost za další vývoj plodu.
- Bez vysloveného přání zachránit život dítěte je považováno další prodlužování orgánové podpory za neetické.

Etická problematika smrti mozku v těhotenství

Doporučení pro péči o těhotné se smrtí mozku:

1. Žena má právo na důstojné umírání a medicínské snahy o záchranu života plodu nesmí ospravedlnit jeho porušení
2. Při absenci dříve vysloveného přání musí být rozhodnutí o pokračování těhotenství diskutováno s příbuznými
3. Rozhodnutí zda provést porod či pokračovat v těhotenství by mělo být učiněno s ohledem na životaschopnost plodu. Při stabilním stavu matky, by mělo být postupováno s cílem dosažení optimální zralosti plodu, pakliže vyšetření plodu neprokáže jeho ireverzibilní poškození
4. Žádný dolní limit gestačního věku by neměl být stanoven k povinnému zahájení záchranu plodu u mozkově mrtvé těhotné

FIGO Committee for the Ethical Aspects of Human Reproduction and Woman's Health 2011

Etická problematika smrti mozku v těhotenství

5. Činit vše primárně v nejlepším zájmu matky a poté taktéž v nejlepším zájmu plodu, jímž je dosažení životaschopnosti a současně adekvátní zralosti a dobrého neurologického stavu před a po porodu
6. Dovolit plodu umřít v děloze v případě nezvladatelných komplikací či předpokládaného špatného fetálního outcome.
7. Multioborové rozhodnutí stran dalšího postupu při oběhové zástavě matky
8. Na mozkově mrtvou ženu nelze v žádném případě nahlížet jako na „umělý inkubátor“ vyvíjejícího se plodu.

FIGO Committee for the Ethical Aspects of Human Reproduction and Woman's Health 2011

Kazuistika č. 1 - FRANCIE

- Kazuistika – Francie perzistentní vegetativní stav následkem encefalitidy
- Partner (otec plodu) po rozchodu s pacientkou, bez „rozhodovací“ pravomoci, která přisouzena rodičům – vyjádřili přání UPT, oslovili politické a lékařské autority
- Multioborový tým nemocnice na základě dostupné evidence vyjádřil názor na pokračování gravidity
- **Rozhodnutí soudu, národní lékařské akademie a národní etické komise potvrdilo snahu o pokračování těhotenství pokud nebude průkazná škodlivost pro matku či plod**
- Porod spontánní ve 37.týdnu (rozpoznán až v momentě kdy „patrna nožička plodu ve vulvě“), asistovaný bez komplikací – chlapeček 3250g, Apgar 7-9 (1.-5.min), dobrá poporodní adaptace, ve věku 2let normální neurologický a růstový vývoj

Kazuistika č. 2 - USA

Kazuistika – USA - 21letá multipara ve 20.týdnu těhotenství intoxikace drogami v suicidiu po rozchodu s partnerem ->hypoxická zástava oběhu s obrazem PEA -> úspěšná KPR (poresuscitační péče na neurologické JIP se zázemím perinatologické péče) -> neurologicky vývoj do persistentního vegetativního stavu

- Gynekologická vyšetření prokázala normální stav plodu
- Příbuzní požádali o ukončení orgánové podpory pacientky
- Setkání členů etické komise, managementu nemocnice, právníků a ošetřujících lékařů s příbuznými
- **Soudní nařízení pokračování orgánové podpory a péče o matku a plod (zákon státu Pensylvánie)**
- Ve 39.t rozvoj sepse, gravidita ukončena S.C. v celkové anestezii -> holčička 3540g, Apgar 2-4-6-7

Kazuistika 3 - USA

PVS u traumatického poranění, 19letá žena, po střelném poranění do krku, exsanguinace -> KPR se zástavou krvácení, masivní objemová náhrada, traumascreening - detekováno těhotenství (15.týden), tříštivá fraktura C6 s prominencí do páteřního kanálu, kompresí míchy, objemný hematom krku s kompresí VII, difuzní edém mozku s herniací - neurologicky vývoj do vegetativního stavu

- Schůzka rodičů se specialisty z oborů intenzivní péče, gynekologie, neonatologie a člena etické komise -> rozhodnuto souhlasně o pokračování orgánové podpory a těhotenství
- Prenatalní laboratorní výsl. s rizikem 1:92 Down syndromu ->amniocenteza neg.
- Gynekologicky 1x týdně poslech ozev, od 30.t 2x denně non-stress test (CTG)
- Spont.porod 31+2, vaginálně kleštový -> chlapeček 1740g, Apgar 9 v 5min, normální poporodní - adaptace, další vývoj bez neurologického deficitu
- Matka přeložena na „DIOP“, kde zemřela ve věku 6 let syna

Kazuistika č. 4 - USA

Eric Muñoz versus stát Texas

- 2013-14 Marlise Nicole Muñoz – smrt mozku na podkladě embolizace AP, 14. týden těhotenství
- Paní Muñoz sdělila manželovi, že v případě její mozkové smrti si nepřeje orgánovou podporu
- Manžel požadoval po nemocnici ukončení orgánové podpory, nemocnice však s oporou v zákonech státu Texas, který požaduje pokračování podpory v případě, že pacientka je těhotná , pokračovala v podpoře
- Prokázáno těžké postižení plodu – hydrocefalus, deformity končetin apod.
- Soudce rozhodl o ukončení orgánové podpory v jejím případě
- Ve 12 státech USA včetně Texasu trvá zákonné nařízení pokračování v udržování života u mozkově mrtvé těhotné pacientky dokud nedojde k porodu

Děkuji za pozornost

